

Ispod zvijezda Oluje

Piše: Luka Odorčić

Bilo je to ljeto 1995. godine. Hrvatska je stajala pred vrhuncem Domovinskog rata. U selu Rašćane, skrivenom duboko u unutrašnjosti Dalmacije, živjela je obitelj Perković koju su činili otac Ivan, majka Marija i njihov sin Luka, mladić čiji je entuzijizam bio neugasiv, iako su se svi u selu suočavali s teškoćama rata. No, događaj koji će obilježiti njihov život zbio se jedne noći, kada su u selo stigle vijesti o početku Oluje. Seljani su se pripremali za neizbježan sukob, a nebo iznad njih bilo je isprepletano zvijezdama koje su svjetlucale kao nikada.

Luka, mladi entuzijast, bio je zadužen za organizaciju skloništa u podrumu obiteljske kuće. Dok je provjeravao svjetiljke i pripremao prostor, osjetio je nešto neobično u zraku. Zvijezde su pulsirale i činilo mu se da svaka od njih ima vlastiti ritam. Tajanstvena energija prožimala je noć, a Luka je osjećao da se povezuje s nečim izvan svjetlosti na nebu. U trenutku kada je zvijezda padalica preletjela nebom, Luka je osjetio snažan vjetar koji je donio šapat nevidljivih glasova. Bili su to glasovi njegovih predaka, vojnika iz Drugog svjetskog rata, koji su mu govorili o hrabrosti i žrtvi. Shvatio je da su zvijezde nositelji sjećanja povezujući prošlost i sadašnjost.

Dok je Oluja započela, Rašćane su bile poprište žestokih borbi. Kuće su podrhtavale pod tutnjavom topova, a zvuk pušaka odjekivao je kroz uske ulice. Obitelj Perković i mještani sklonili su se u podrumu osluškujući svaki zvuk koji bi im mogao donijeti vijesti o tijeku bitke. U toj klaustrofobičnoj tišini Luka je ponovno osjetio mističnu prisutnost. Zvijezde iznad njih sada su bile jasnije nego ikada stvarajući nevidljivu vezu između neba i zemlje. U tom trenutku kao da je vrijeme stalo. Luka je osjećao kako su njegovi preci, vojnici iz prošlih ratova, s njim podijelili svoju hrabrost i odlučnost. U narednim danima, dok se Oluja smirivala, selo Rašćane bilo je oslobođeno od straha. No, Luka nije mogao zaboraviti svoje mistično iskustvo. Kada su se stvari smirile, počeo je istraživati svoje obiteljsko stablo i povijest svog kraja. Otkrio je da su neki od njegovih predaka bili pripadnici legendarnih postrojbi iz prošlih ratova, poznatih po svojoj hrabrosti i nepokolebljivosti. Dok je proučavao stare obiteljske albume, Luka je naišao na fotografiju svog pradjeda, vojnika iz Prvog svjetskog rata, s jednom zvijezdom tetoviranom na ruci. Bio je to znak povezanosti s nečim višim, nečim što nadilazi tlo na kojem su stajali. Proučavajući priče o svojim precima, Luka je shvatio da hrabrost i odanost domovini nisu novi koncepti. Ti su ideali prelazili generacije, preplićući se između neba i zemlje. Zvijezde su

postale simbol povezanosti između svjetova, a Luka je postao čuvar priča koje su bile uklesane u nebo iznad njega.

Nakon rata Luka je odlučio posvetiti svoj život očuvanju povijesti svog kraja. Otvorio je muzej u selu Raščane posvećen hrabrosti vojnika iz prošlih vremena i Domovinskog rata. Njegova priča postala je inspiracija za mlade generacije potičući ih na razmišljanje o hrabrosti, očuvanju tradicije i povezanosti s prošlošću.

Pod zvijezdama Oluje Luka je postao most između generacija prenoseći mističnu snagu koju je osjetio te noći, dok su zvijezde svjetlucale kao nikada.

Duh grada Vukovara

Piše: Darija Koščak

Vukovar je pao. Sve je puno ostataka ljudskih života. Zgrade su postale ruševine. Kuće su srušene sa zemljom. Raspuknute ceste postale su surovo kamenje koje neće biti ponovno sastavljeno u jedno. Auti su zgnječeni. Mine i tenkovi su posvuda. Srebrni metci pušaka i pištolja leže na toj cesti s pokojom mrljom krvi. Grad je ostao bez zelenila. U parkovima su prevladale mršave i puste grane njegovih stabala. Vedro plavo nebo izgubilo je bitku. Okupirano je crnim oblacima baš poput Vukovara. Spremalo se proplakati. Ljudi su nestali. Neki su pobjegli, a neki su zauvijek otišli na drugi svijet. Grad je uništen i nema znakova života. Da ga stranci vide, rekli bi da je duša grada Vukovara zauvijek izgubljena.

Ipak, nisu svi bili mrtvi, na sreću ili njemu na nesreću. Zadnji znak života javio se buđenjem vojnika u obližnjem grmlju. Bio je u agoniji. Shvatio je gdje se nalazi pa je bujica misli počela letjeti njegovom glavom. „Izgubili smo i ovaj rat. A što smo drugo očekivali?! Loši smo bili. Vukovar je zauvijek izgubljen. Iznevjerili smo svoje voljene. Zašto uopće razmišljam u množini?! Ja sam kriv. Da sam bio jači i da sam se samo više potrudio, sada ne bi ležao u grmlju s dva metka u utrobi. Ovo previše boli“, bile su samo neke od misli vojnika. Nije se mogao smiriti. Rukama je trljao oči dok je ležao. Pogledao je u svoje ruke pune zemlje i krvi. Nije se mogao pomiriti s činjenicom da su ovo njegovi posljednji trenutki prije smrti. Posegnuo je prema nožu pokraj sebe i uzeo ga kako bi proces umiranja ubrzao. Slučajno je ugledao svoj odraz i ostao zapanjen. Bjelina njegovih očiju bila je crvena. Brada i brkovi izgledali su kao lišaj koji guši ruševinu. Nije se prepoznao. Izgledao je kao čovjek zarobljen u tijelu demona.

Tako je držao nož iznad sebe i piljio u svoj odraz. Nije mogao maknuti pogled sve dok se nebo iznad njega nije počelo otvarati. Božanstvena ga je svjetlost oslijepila dok se biće u bjelini spuštalo do njega. U trenutku neizvjesnosti bacio je nož daleko od sebe te su ga čula dva neprijatelja. „Šta ovaj bulji u nebo? Kao da je Boga vidio“, rekao je prvi. „Daj ga samo propucaj i idemo više. On je zadnji ovako ionako“, odgovorio mu je drugi neprijatelj. Vojnik je primio treći i posljednji metak u svoje tijelo, ni više ni manje nego direktno u mozak. Bol osjećao nije, samo blaženi osjećaj kada je shvatio da njegova duša napušta tijelo.

Postao je duh. Osjećao je blagostanje. Milijeg osjećaja od toga doživio nije. Ni jedan ljudski užitak ne bi mogao to zamijeniti. Otvorio je oči i osjetio da boli više nema. Bio je čist i zdrav. Osjećao se lagano. Šok je uslijedio kada je shvatio da leti. Vidio je svoje mrtvo tijelo kako beživotno leži te mu prišao. „Dobro si me služilo“ pomislio je i osmjehnuo se, ali to više nije

bilo bitno. Pozdravio se sa svojim zemaljskim životom i uputio na nebesa sa svojim nebeskim bićem, pratiteljem. Vinuo se u zrak i posljednji put pogledao grad u kojem je odrastao. Vojnik je umro bez žaljenja. Zauvijek je nestao s ovoga svijeta. Tmina grada polako je nestajala, a božanstveno ga je svjetlo obasjavalo. Ovakav magični zalazak sunca bila bi normalna stvar u normalnim okolnostima. Nažalost, okolnosti su bile drugačije. Zalazak sunca označio je novo poglavlje ovog naoko uništenog grada. Vjera se polako vraćala u svih. Vojnik je to osjetio i za kraj pomislio: „Nada nije izgubljena.“

Krvava ogrlica

Piše: Marija Lana Pavelić

Hladno je. Ne sjećam se gdje sam. Na sekundu sam uspjela čuti muhu koja bezbrižno leti kroz sobu. Kada sam došla na sebe, primijetila sam uokolo 20-ak djevojaka. Sve su preplašene i razderane. Ne znam ni kako sam završila ovdje. Svega čega se sjećam jest da sam bila s Josipom u ponedjeljak, 25. svibnja 1991. godine. Došao me spasiti iz kuće i odvesti na sigurno. Mama i sestre su prije nekoliko dana pobjegle, prije nego što je sve postalo ovako gadno da brat na brata puca. Ja sam ostala s Josipom. Ne mogu ga ostaviti samog da brani naš grad. Bojim se izgubiti ga. On je jednostavno osoba koju sam zavoljela na prvi pogled. Moja najveća ljubav. Prije pet godina moj je otac otišao. Ostavio je mene, sestre i majku same. Od tada je Josip uz nas. Mojim sestrama postao je zamjena za oca. Proveli smo bezbroj ružnih i lijepih trenutaka zajedno. Kako da ga sad ostavim i spasim sebe, dok on ovdje gine za mene, za naš dom i za naš Vukovar.

Odjednom je u sobu ušlo pet vojnika. Smiju se, a mojim tijelom prolaze neki čudni trnci. Dogodilo se upravo ono što sam i mislila. Njihove su nas ogavne ruke dirale. Ostale su djevojke vrištale i molile za spas, ali ništa nije pomoglo. Jednostavno nisam imala snage išta izgovoriti, samo sam se molila da sve bude dobro s djetetom.

Josip i ja slavili smo našu šestu godišnjicu prije mjesec dana. Tada mi je kupio ogrlicu na srce u kojoj se nalazi naša slika. Na taj dan odlučila sam mu priznati da čekamo dijete, ali ipak sam to ostavila za njegov rođendan kao najljepši poklon.

Trideseti svibnja pamtim kao jako poseban dan. Dan kada smo se ja i Josip upoznali. Taj je dan ujedno i njegov rođendan koji, kako je krenulo, nećemo provesti zajedno ove šugave 1991. Neće dobiti ni svoj najljepši poklon. Još se uvijek nadam da je sve ovo samo san, da ću se probuditi i da ću pričati svima kakvu sam noćnu moru sanjala, ali nažalost ovo je naša stvarnost. Stvarnost cijele Hrvatske koja se snažno i neustrašivo bori protiv srpskih vojnika.

Stalno mi se po glavi vrte pitanja što ovi zli ljudi imaju protiv nas, naših majki i očeva, naše Hrvatske. Opet se čuo taj grozni zvuk škripanja vrata. Opet je ušlo pet vojnika u sobu. No, ovoga puta nisu nas ni takli, samo su se počeli derati da se dižemo i izlazimo van. Nisam mogla ni zamisliti što nas čeka.

U dvorištu neke zapuštene farme stajao je crni kombi s velikom izgrebenom linijom preko vozačevih vrata. Nitko nam ništa nije govorio niti smo se mi usudile pitati što se događa i kamo

nas vode. Zgurale smo se unutra i odjednom krenule prema gradu, prema mom dragom Vukovaru.

Već tjednima se skrivamo. Nisam ni znala u kakvom je očajnom stanju. Sve je porušeno. Leševi su na sve strane. Prošli smo ulicom pored Vodotornja na kojem vihori hrvatska zastava. Krenuli smo nekom nepoznatom cestom kojom do sada nikad nisam prolazila kad odjednom ispred našeg kombija iskoči 50 vojnika. Naših vojnika. Onaj neki bol u trbuhu odmah je nestao. Znala sam da je tu moj Josip koji me došao spasiti i nisam se prevarila. Sav izmoren, krvav i zabrinut potrčao je prema meni. Imao je ranu na ramenu. Plakala sam. Rekao mi je da moramo brzo pobjeći i pronaći zaklon, a potom će mi sve objasniti. Došli smo u neki bunker blizu grada. Hvala Bogu pa agresori još nisu otkrili i ovo skrovište. Tamo se nalazilo puno ranjenih vojnika. Ispričao mi je kako je ranjen dok je pomagao trudnici da pobjegne.

Nisam znala plačem li od sreće što smo živi ili od tuge što sve ovo proživljavamo. Dečki su odlučili provjeriti put kojim su nas planirali izbaviti iz grada, a Josip i ja ostali smo malo nasamo. Šapnula sam mu da će postati otac. Ništa nije rekao, samo je počeo plakati. Poljubio me. To je bio moj najljepši poljubac do sad. Obećao nas je štititi do zadnjeg uzdaha. Ovo nevino biće bila je naša motivacija da nastavimo dalje, snažniji nego ikad. U tom trenutku ogrlica mi je samo puknula. Josip je rekao da će je popraviti. Dečki su došli i rekli da je prolaz čist i da se moramo požuriti. Odjednom sam osjetila bol u trbuhu. Znete onu čudnu bol kad imate loš predosjećaj, ali nisam se obazirala.

Uskoro smo izašli iz grada kad je odjednom nešto eksplodiralo. Agresori su bacili bombu na nas. Mi žene bile smo iza naših heroja tako da nismo ni osjetile eksploziju. Odmah sam potrčala vidjeti gdje je Josip. Ležao je nepomično. Prišla sam u nadi da je živ. Bio je u svojim zadnjim sekundama života. U ruci je držao moju ogrlicu. Odjednom je progovorio u tišini: „Oprosti što vas nisam mogao zaštititi. Dobro čuvaj mog sina!” Nisam mogla vjerovati što se događa. Ovaj rat oduzeo mi je sve što volim. Uzeo mi je moju najveću ljubav, uništio moj grad, moj Vukovar, odselio moju obitelj. Ostala sam bez svega. Umro mi je na rukama.

Mi smo se ipak uspjeli spasiti, ali kakav je to život bez onoga što najviše voliš. U jednom trenutku mislila sam da neću izdržati. Svake večeri sanjala sam isti san, onaj dan kad je moja ljubav umrla, onu krvavu ogrlicu. To je jedino što mi je ostalo od njega.

Godine su prolazile i rat je napokon završio. No, isti san sanjam već šest godina. Svaki put kad zaklopim oči sjetim se našeg zadnjeg poljupca. Bio je u pravu. Stvarno smo dobili sina. Našeg

sina s njegovim zelenim očima. Da nije bilo njega, davno bih okončala svoj život, ali obećala sam Josipu da ću ga štititi.

Mali heroj ulice

Piše: Mihael Kostelac Jakovac

Skoro pola godine nakon Krvavog Uskrsa na Plitvicama počeo je rat. Nalazim se u hladnom podrumu svoje obiteljske kuće u Otočcu okružen susjedima i nepoznatim ljudima koji su tražili zaklon. Iako su vremena bila teška i smrt ubojitih granata vrebala je na svakom koraku, u našem podrumu osjećala se toplina i zajedništvo.

Kao dijete htio sam što prije odrasti jer sam mislio da ću onda biti slobodniji, ali danas se to konačno i dogodilo. Doduše, ne na način koji sam zamišljao. Do jučer sam s prijateljima provodio trenutke života za koje sada shvaćam da ih nisam trebao uzimati zdravo za gotovo. Jedva bismo se čekali vratiti kući iz škole, što prije napisati zadaću i izaći na predivno ličko sunašće i mirisni zrak. Slatki grijeh bila bi nam krađa bujnih plodova jabuka i šljiva kojih je bilo na izvoz u našoj okolini. U školi bi se dogovorili kamo ćemo predvečer harati biciklima i uzimati voćke u džepove ili u torbu tko je imao. Posebno sam volio jabuke i još više štrudlu od jabuka koju bi baka mijesila u nedjelju ujutro prije ručka. Tada bi obično cijela obitelj bila na okupu u „kuvariji“ po kojoj su se čuli najljepši mirisi cimeta, jabuke i zajedništva. Navikao sam na udobnost svoga doma i lagodni život koji sam živio. Teško mi je bilo buditi se u 7:30 na već spremljeni doručak i ispeglanu čistu odjeću, teško mi je bilo počistiti kućicu od psa za kojeg sam popio krv majci dok ga nisam dobio, teško mi je bilo čistiti prhki snijeg iako sam uvijek govorio da ga najviše volim. Sve te prošle „teške“ muke i poslove činio bih dvostruko i trostruko, ma nebitno koliko puta više, samo da se probudim iz ove noćne more.

Vratimo se u stvarnost. Čisto modro nebo Gacke doline zamijenilo je ugljeno nebo i željezni miris baruta. Otočac je u prošlih mjesec dana pretrpio veliku štetu. Granate su neumorno padale. Jedan dan pokušao sam ih čak brojiti pišući nekom sitnom olovkom po kartonu, no uzaludno je bilo. Odjednom je nastala mukla tišina. Nismo znali je li se oslobodila vojarna ili su srpske paravojne postrojbe probile prvu liniju obrane Otočca. Dok je trajala ta bljutava tišina, cijeli mi je život proletio kroz misli, sve dok nisam čuo neobično euforično vrištanje izvana. Kada smo izašli van, vidjeli smo starog susjeda Slavka (za kojeg sam u tom trenutku pomislio da je poludio) koji nam je rekao kako su naši oslobodili vojarnu od JNA. Vidjeli smo kako naši dečki kamionima odvoze oružje u Švicu kako bi ga sačuvali od uništenja očekujući avionski napad kao osvetu za zauzetu vojarnu. Međutim, dašak slobode prekinuli su sablasni zvukovi sirene koji su nas potjerali opet u podrum. Kada sam došao u podrum, pronašao sam majku, no nije bilo moje bake Milke i susjede Anke. Majka je slegnula ramenima i rekla da ne zna gdje su. U

inat tome vani su opet počele padati granate. Odlučno sam istrčao van, no nisam ih nigdje vidio na dvorištu. Pobjegao sam u prizemlje kuće i pomolio se u sebi: „Molim te, Bože, da su dobro.“ Vidio sam kako prelaze cestu. Vikao sam da ne idu okolo na ulaz u podrum, nego na glavni ulaz. Bez razmišljanja su me poslušale i hitro polu-šepajući ušle u kuću. U tom trenutku granata je pala u dvorište ispred ulaza u podrum. S bakom i tetom Ankom sišao sam kroz unutarnji prolaz do podruma gdje me čekala uplakana majka. Baka i teta Anka tada su svima ispričale kako sam otvorivši vrata kuće spasio njihov život. Svi su me grlili. Postao sam mali heroj ulice „bar na jedan dan“.

Taj je dan bio prekretnica u Domovinskom ratu za Otočac i Gacku dolinu, a ja ću ga zauvijek pamtiti jer sam spasio život svojoj baki koja mi i danas, kad se vraćam s fakulteta iz Zagreba, peče štrudlu od jabuka s cimetom i vraća me u djetinjstvo.

Mila

Piše: Isabel Krema

31. ožujka 1991. probudio me zvuk kojega sam se već dugo pribojavala, koji mi je zagađivao snove gorkim okusom straha od trenutka kad sam se zapitala što je sve mogući ishod ove pobune. Mislila sam da me uhodi još jedna od mnogobrojnih noćnih mora, da ću se probuditi oblivena znojem i zahvalna na trenutnome miru, ali ovoga puta mogla sam jedino biti zahvalna što je ta bučna željezna naprava sletjela podalje od mene.

I toliko sam dugo hranila vlastiti osjećaj sigurnosti tom pretjerano hrabrom pretpostavkom da je dobro što prva žrtva nisam bila ja da me počelo gristi natrag zubima žednima krvi više od samoga rata koji će uskoro postati moj cijeli život, ništavilo u kojemu postoji tek komadić mene nakon toliko puta okrvavljenih ruku.

Nakon pucnja pobjegla sam izvan kuće u panici, ne znajući gdje sam sigurna, postoji li još uvijek taj pojam u mojemu svijetu. „Što radiš vani? Vraćaj se unutra!“ obratio mi se čovjek krupnije građe. Izgledao je nemilosrdno, no ne strašnije od prikaza preda mnom; neživo, krvavo tijelo, spokojno na onaj grozomoran način kada sve utihne od straha. Nije prošlo ni nekoliko sekundi gdje sam imala prostora gledati u smrt, ali za mene je to bilo dovoljno da osjetim vlastite otkucaje srca i protok vruće krvi po svakoj veni; odjednom me pogodila zahvalnost i viša svijest o zemaljskom tijelu te sam rukama opipala vlastito lice da se uvjerim da sam još uvijek živa. Ne odgovorivši čovjeku, otrčala sam natrag do kuće i pokušala se sabrati. Pokušala sam zamisliti da je sada na ljepšemu mjestu, uvjeriti se da je sretnik što je izbjegao narednih pet godina užasa da ja nisam ništa mogla učiniti. Ali osjećaj me krivnje pojeo. I toga sam se dana odlučila pokajati pred samom sobom. Ubrzo sam se našla u prvim redovima dragovoljaca u nadi da ću uspjeti postići unutarnji mir.

„Što te dovelo tu...“ htjela je znati moje ime. „Mila“, odgovorila sam. „...Mila. Ime ti baš i ne pristaje“ rekla je druga vojnkinja uz, koliko je mogao biti, razigran ton, koristeći humor kao prihvaćanje situacije. „Jednom riječju, osveta. S više njih, morala bih objasniti cijeli svoj tok misli, što je, vjeruj mi, teško popratiti“ vjerojatno je samom tom rečenicom postao težak za praćenje. „Mislim da se razumijemo. Ja sam tu da muž pazi na djecu. Uvijek je bio nekako previše plah ovako se izložiti na Božju volju.“ Samo sam se nasmiješila, kao i ona, na svaku novu rečenicu. Osjećala sam se poput prevaranta u vlastitoj koži, tražeći u sebi snagu da se pravim kako mogu oduzimati živote a da me ponovno ne preplave novi, izjedajući osjećaji

krivnje koji su se samo nadovezivali jedni na druge. Koliko god da sam pokušavala, nisam uspijevala u namjeri da se potpuno desenzibiliziram od osjećaja koji dolaze uz smrt. Ubijalo me što sam tražila utjehu u ratu, pogotovo kada sam razmišljala kako pravi vojnici već znaju kako je letjeti slomljenih krila, a ja ne mogu ni hodati samo što vučem njihovu težinu.

Prošlo je mnogo godina otkako sam vidjela smrt, uzrokovala ih više nego što mogu prebrojiti, ali nikada je nisam okusila na vlastitu jeziku. Svi su nastavili živjeti, vratili se svojim obiteljima, a ja sam ostala usamljena opet u onoj istoj kući gdje sam se prvi put suočila s kletvom istine. Možda se i jesam riješila osjetljivosti koja dolazi uz rat, smrt, ubojstvo, tugu, kajanje, mržnju, ljubav. Možda sam uistinu ostala prazna ljuštura od osobe koja sam se tako jako bojala biti.

I kada sam sklapala vlastite oči, dobila zauzvrat ono što mi je pola života bila rutina, u meni je procvjetao topao osjećaj mira kada sam zamislila po čemu će me se ljudi sjećati; neću biti neka ranjiva, slaba djevojka natopljena osjećajem krivnje, nego hrabra borkinja koja je napravila mnoge žrtve u svoje ime za dobrobit cijele zajednice. Postat ću hladni spomenik na kojemu će pisati, jednostavno, Mila.

Uvijek se voljela brinuti o drugima. Jedino nije znala kada je red na nju.

Ratna sjećanja

Piše: Lana Cvitković

Kao desetogodišnjakinja provodila sam dane ili u školi ili kod kuće igrajući se s prijateljima. Živjela sam bezbrižno i s nestrpljenjem iščekivala što ću raditi nakon škole. Trčali smo po okolnim livadama, igrali se skrivača, skupljali kamenčiće od kojih smo gradili kućice i tako uživali u svakome danu. Nakon tih lijepih dana došao je i prvi od mnogih dana kad sam slušala upozorenja od starijih ukućana: „Pazi kamo ideš!“, „Danas nemoj nikamo ići!“, „Budi u kući!“ U početku mi nije bilo sasvim jasno o čemu govore i što se događa. Bila sam vrlo zbunjena. Zbog čega je odjednom sve bilo zabranjeno i zašto ne smijem nikamo ići? Na vijestima, koje su se pratile svakodnevno u našem domu, čula sam da se priča o ratu te o opasnostima i događajima do kojih može doći. Nakon toga ni ja više nisam bila bezbrižna, a u meni se rodio strah i razmišljanja o tome što će biti. Hoće li kod nas doći do pucnjave i ubijanja, kamo ćemo otići i što će biti s mojom obitelji?

Odjednom više ništa nije bilo kao ranije. Promijenila su se jutra, dani i noći. Svakoga jutra budila sam se s neopisivim strahom koji je opkolio moje srce i sa strepnjom kada će sve početi. Svaki dan bio je pun iščekivanja, kao kada čekam dan kada ću slaviti svoj rođendan s najboljim prijateljima i na ukusnoj torti puhati svjećice i zaželjeti želju. Međutim, ovo nije bilo pozitivno i veselo iščekivanje, nego uplašeno čekanje znaka za uzbunu i bijega u nepoznato. Preplavili su me čudni osjećaji. Svi oko mene pričali su samo o jednome i zapitala sam se do čega bi moglo doći. Puno puta pokušala sam odgonetnuti o čemu oni govore i koliko je to ozbiljno, ali odgovor nisam znala.

Živjela sam s djedom koji je govorio: „Svatko u životu prođe kroz dva rata“. Sudjelovao je u Drugom svjetskom ratu, ali ovaj rat puno mu je teže pao jer se odvijao upravo u našoj domovini, zemlji u kojoj smo se rodili, tamo gdje je naš život i gdje se ostvaruju naši snovi. Uvijek nas je tješio svojim iskustvima i događajima koje je proživio tijekom rata. Tvrdio je da nakon ružnih uvijek dolaze lijepi dani, a zlo će brzo proći. Međutim, sve što sam slušala nije nikako umanjilo strah i crne misli koje su zavladaile mojim umom. Nije više bilo popodnevnih igranja i trčkanja te provođenja predvečerja na livadama oko kuće. Sve se promijenilo, a još uvijek ono najgore nije ni krenulo. Često sam se znala zapitati čemu sve ovo, zašto baš sada i ovdje.

Počela su sve češća upozorenja o ratnim događanjima diljem domovine, a na vijestima se često moglo čuti ime herojskog grada Vukovara. Već tada sam dobro znala gdje se nalazi taj grad, ali

nisam mogla ni zamisliti strahote koje se tamo događaju. Ipak nisam očekivala da ću sve to o čemu sam slušala i ja uskoro stvarno doživjeti.

Jednog sunčanog popodneva bila sam u dvorištu sa svojom obitelji. Obavljala sam svakodnevne poslove s obzirom na to da nisam mogla nikamo ići. Odjednom sam čula eksploziju i zvuk koji mi nije bio sasvim poznat. Sve je utihnulo. Taj zvuk tišine među nama je stvorio paniku. Svi smo pomislili na istu stvar – rat. Ne znajući što se dogodilo, svi su potrčali na mjesto eksplozije. Ta eksplozija bila je prva granata koja je pala u moje selo, a pala je i prva žrtva. Pronađen je ranjeni vojnik koji se našao u blizini. U tom trenutku obuzeo me najveći strah do sada. Taj dan promijenio je tijek naše budućnosti. Krenula su svakodnevna granatiranja i pucalo se sa svih strana. Oko mene je svaki dan bilo sve više vojnika, a upozorenja su nam postala dio života. Podrum u kojem smo provodili dane i noći zamijenio je moj udoban krevet. Vjerovali smo da je tamo najsigurnije i da ćemo preživjeti teške dane ako smo svi zajedno. Vrijeme u podrumu prolazilo je u slušanju i prepričavanju priča iz prošlosti, ali i u brojenju granata koje su padale oko kuće. Najgore su mi bile duge i neprospavane noći. Bile su mračne i ispunjene strahom zbog misli hoćemo li živi dočekati dan.

Neko vrijeme provela sam daleko od kuće, daleko od svog doma, ali znala sam da ću se vratiti. Živjela sam za taj dan da ponovno budem sretna tamo gdje to i zaslužujem. Taj dan napokon je i došao. Rat je završio. Bilo je to mukotrpno i teško vrijeme za mene. Sjećanja i osjećaji postoje i danas, a nikada neće ni nestati. Oni su zauvijek urezani u nas i dio su naše životne priče.

Napad na Krasno

Piše: Marta Fajdetić

20. rujna 1991. godine, u 18 sati bio je trenutak koji će se urezati u moje sjećanje kao najtamniji i najteži dan mog života. Tada sam imala samo 19 godina. Tek sam završila srednju školu. Bila sam kod kuće, u našem malom selu Krasnu, mirnom i spokojnom.

Sjećam se toga popodneva kao da je bilo jučer. Sjedila sam u kuhinji pored stare peći koja je tiho pucketala. U hodniku se samo čuo kolut s kojim se moj hrčak Floki igra. Rat je u Hrvatskoj već neko vrijeme trajao, no do ovoga dana nismo ga ni osjetili. Sunce je polako zalazilo, a zrake su se prelamale kroz prozor, stvarajući čarobnu igru svjetlosti i sjene. No, taj dan nije bio običan. Osjećala sam neku težinu u zraku. Kao da je svijet oko nas držao dah i čekao nešto strašno. Majka je trebala doći kući sa svoje dvije krave. Njezin dolazak uvijek je značio toplinu i sigurnost. No, taj dan, kada sam je ugledala kako se približava, nešto je bilo drugačije. Njezino lice nosilo je tragove brige, a oči su bile punije straha nego inače. Dok sam promatrala majku koja dolazi, zemlja je počela podrhtavati. Prvo je bio samo blagi podrhtaj, ali potom je tutnjava zvučala kao da se cijeli svijet ruši. Tada sam ugledala avione, silne i zastrašujuće, kako prolaze iznad naše kuće. Njih šest proletjelo je točno iznad glave moje majke. Srce mi je zastalo u grudima, a dah mi se zadržao u grlu. Majka je prestrašena pala na tlo, dok su krave pobjegle u panici. U tom trenutku susjed je ušao u našu kuću i uhvatio me za ruku. Bio je to trenutak spašavanja, trenutak kada smo pobjegli u sigurnost njegova doma, bježeći od užasa koji se događao izvan naših zidova.

U njegovoj kući, gdje je bilo mračno i tiho, osjećao se strah i nemoć. U kući se nalazilo mnogo ljudi jednako prestrašenih kao ja. Cijelu noć nismo spavale ni majka ni ja. Bila sam okrenuta od nje leđima kako ne bi vidjela moje suze i moj strah za oca. Promatrala sam dvogodišnju djevojčicu Antoniju kako je mirno i spokojno spavala sa svojim poderanim medvjedićem. Uz svaki šum, uz svaki udarac srca, osjećali smo kao da smo na rubu provalije, spremni da nas u svakom trenutku proguta tama. Majka je jecala tiho, a ja sam osjećala kako mi se srce lomi na komadiće. Kada je svanulo, kuća je bila ispunjena mukom i neizvjesnošću. Čuli smo vijesti od obližnjih ljudi da su avioni bombardirali pilanu gdje je radio moj otac. Čekali su da bude što više ljudi na okupu kako bi ih mogli usmrtniti. Ne razumijem što je to u ljudima da čovjek čovjeka gađa. Peče li ih barem malo savjest za to što čine? Osjećaj straha i tuge prožeo je svaki kutak kuće. No, najgora vijest tek je stigla. Izašla sam na zrak, bilo je sunčano i začuđujuće toplo. U daljini na malom uskom putu ugledala sam svoga oca. Odmah mi je laknulo. „Tata!“

povikala sam u suzama, ali sretnim suzama jer mi je obitelj na okupu. Otac je došao s vijestima da je Ivan, moj bratić, poginuo. Bio je mlad, pun života i snova, a sada je nestao zauvijek, žrtva bezumne tragedije rata. Jedan jedini geler u srce bio je dovoljan da ga usmrti. Osjećaj gubitka bio je nepodnošljiv, kao da je cijeli svijet stao u tom trenutku tuge.

Naš život, koji je nekad bio ispunjen ljubavlju i nadom, sada je bio prekriven tminom i boli. Taj dan ostat će urezan u mom sjećanju zauvijek, podsjetnik na najtežu noć koju sam ikada proživjela.

Na raskrsnici života i smrti

Piše: Karlo Vuković

Ljeto je. Sunčeve zrake nisu još prešle prag istoka. Hrvatska je mirno spavala snivajući snove o slobodi. Vatrene obruč oko Lijepe Naše već je uvelike stegnut. Oni najhrabriji su na prvim crtama bojišta. Bore se za ono što su naši predci stoljećima sanjali, a to je da budemo slobodni, da ovom prekrasnom grudom zemlje, zvanom Hrvatska, koju krvnik htjede preoteti, šetamo bez tjeskobe i nelagode.

Između pozlaćene Gacke doline, bisernog brinjskog kraja i viteškog Senja smjestila se Žuta Lokva, prekretnica triju cesta, ali i prekretnica života.

S mirisima jutra, 24. kolovoza 1991. petorica prijatelja, policajaca, ali prije svega domoljuba i dobrih ljudi, krenula su u samo još jedan običan dan na poslu hrvatskog policajca zauzeti položaj i čuvati stražu.

Vinko, Drago, Milan, Zdravko i Darko dobili su najprije posebno naređenje iz PU Otočac da preuzmu paket i odnesu ga u Brinje. Sa zadovoljstvom su obavljali svoje zadaće i slušali naređenja. Ipak toga dana Vinko, uvijek najvedriji od svih, rekao je da mu se ne radi te da ima jako loš predosjećaj. „Danas će se nešto ružno dogoditi“, izjavio je. Svi su bili iznenađeni, ali pomalo i zabrinuti jer onaj, koji je uvijek dizao moral, bio stup vjere i nadanja u dobro, osjeća da se sprema zlo. Vrativši se na položaj, nakon nekog vremena uslijedilo je ono što je Vinko predvidio. U trenutku su srpske paravojsne snage otvorile vatru prema plavom „Stojadinu“ u kojem su već prvim hitcima pogodeni Drago Toljan, Milan Vranić i Vinko Krznarić. Darko Murat imao je sreću da se nalazio na suprotnoj strani vozila od one na koju je otvorena rafalna paljba. Uspio je otvoriti vrata, izaći iz auta i sakriti se iza njega. Za njim je izašao jako ranjeni Zdravko Vuković. Bio je ranjen u glavu i mozak mu je polako izlazio van. Darko u toj situaciji nemoćan, gledajući mrtve prijatelje i jednog na samrti, nije znao što učiniti. Bio je opkoljen neprijateljem, a imao je samo jedan pištolj. Kao najracionalniju odluku vidio je da pokuša pobjeći prema Senju, to jest Vratniku, doći do mjesta gdje je naša vojska držala svoje položaje, vratiti se s pojačanjem te osvetiti svoje prijatelje i suborce. Kada je krenuo bježati, neprijatelj je krenuo pucati po njemu. Darko je uz svu svoju vojnu spremu i pripremljenost imao i puno sreće što je preživio tu vatru neprijatelja. Stigavši do naših ljudi, Darko se ozbiljno i ozlijedio. Odmah je prevezen u bolnicu. Naša vojska, nažalost, kada je stigla na mjesto nesreće nije zatekla Zdravka živog te je i on na mjestu pokleknuo isto kao i ostala trojica junaka. Ipak,

stotinjak metara od auta pronađena su mjesta na kojima su bile montirane još vruće cijevi mitraljeza kojima je počinjen pokolj. Takve okolnosti ukazivale su na to da je to učinio netko tko je dobro poznao teritorij te je točno znao kako izvesti masakr.

Od tog dana više ništa nije bilo isto. Ljudi su se pitali je li moguće da ti dojučerašnji susjed, osoba s kojom si nekad dijelio život puca u leđa, ali očito je bilo moguće, barem se to može reći za neke. Bila je to ipak samo uvertira za ono što je uslijedilo iduća dva dana kada je na Otočac bačeno više od 1000 projektila.

Nakon više od 30 godina sve je drugačije, a u istom trenutku isto. Pobjedili smo, slobodni smo, ali cijena koju smo platili ipak će zauvijek biti zapisana. Tako ni danas još uvijek nisu pronađeni zločinci koji su počinili zlodjela na Žutoj Lokvi. Darko nikada nije saznao tko mu je ubio prijatelje, a vjerojatno nikada i neće. Priče će se pričati, heroja će se sjećati, bol će godinama biti manja, a apsurd rata uvijek će ostati isti.

DA SE NIKADA NE ZABORAVI!

SJEĆANJE NA ŽRTVE MASAKRA NA ŽUTOJ LOKVI!!!